

BUDA-PESTA

17 Nov. st. v.

29 Nov. st. n.

Va esi duminco'a.

Redact.: strad'a iernei nr. 1.

Nr. 45.

Anulu X.

1874.

Pretiuulu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Ioanu Popasu.

Actulu memorabilu, indeplintu la Sibiu in 1 nov. a. c. st. n., de catra congressulu nationalu bisericescu gr. or. romanu, adeca alegerea metropolitulu — in person'a Pr. S. Sale parintelui episcopu de Caransebesiu, Ioanu Popasu, — ni ofere placut'a oca siune d'a ne ocupá de asta-data cu viet'a si activitatea acestui barbatu, inzestrandu pagin'a acést'a si cu portretulu seu.

Ioanu Popasu fu nascutu in Brasiovu, in Transilvania, la 20 decemvre 1808, din parinti romani de relegea ortodossa orientala. Pe tatalu seu l'au chiamatu asemenea Ioanu si pe maic'a sa Stana.

Scólele poporale romane in Brasiovu esistendu in timpulu acél'a mai numai dupa nume, copilulu Ioanu, barbatulu chiamatu mai tardtu de provedintia a redicá scólele romane din Brasiovu la starea cea mai in floritória, trebuí sè invetie a cetí si a scríe romanesce de la unu unchiu alu seu; cercetá

Ioanu Popasu.

si terminà dupa aceea si scól'a grecésca — ce se supranumiá si gimnasiu — din Brasiovu, in care avù ocasiune a invetiá perfectu limb'a grecésca.

Studiile gimnasiale le facù pana in retórica la gimnasiulu evangelicu sasescu din Brasiovu, éra retoric'a si poesf'a in anii 1829 si 1830 in gimnasiulu r. c. din Sibfii. Dupá ce a terminatu filosoff'a in Clusu in liceulu r. c. la anii urmatori 1831 si 1832, se hotarì pentru studiulu teologicu, si asiá merse la universitatea din Viena si acf ca alumnu in convictulu c. r. de atunci studià si terminà cursulu teologicu in anii 1833, 1834, 1835 si 1836.

Rentorsu in Transilvania, episcopulu de atunci Basiliu Moga lu-aplicà de secretariu episcopescu, apoi in diu'a de 40 martiri 1837 lu-chirotoni intru diaconu si la patru dñle dupa aceea intru presbiteru, fara ca dinsulu mai nainte sè se fia fostu casatoritu séu sè fi intratu in clerulu monachalu. Dar inca in aceea-si luna, in urm'a alegerei facute, tinerulu presbiteru fu numitu si instalatu parocu la biseric'a cea mare a santului Nicolau din Scheii in Brasiovu, éra in lun'a lui maiu a aceleuia-si anu fu numitu protopopu alu tractului alu II-lea si in finea lui juniu 1838 alu tractului I alu Brasiovului.

La anulu 1840, decidiendu inaltele locuri stramutarea semneloru (aquilae) si a cordóneloru confiniarie imperiale peste cele 11 comune ale Branului, ce apartienu asta-di districtului Fagarasiu, si incorporarea loru totala cu Transilvania: protopopulu antâiu alu Brasiovului fu onoratu din partea comisariului regescu Bedeus si a comandantelui supremu militariu alu Transilvaniei Wernhard cu missiunea de a descoperi locuitoriloru acestoru comune vointi'a pré inalta pentru stramutarea emblemeloru confiniarie.

Popasu, esindu in faci'a locului, prin o cuventare eminenta sciù a liniscf spiritele iritate. Succesulu acest'a atrase inca de atunci atentiunea regimului tieriei a supra lui.

De la anulu 1843 incóce lu-vedemu apoi lacrandu neobositu pentru intrunirea scóleloru comunei bisericesci romane din cetate cu acele ale bisericeii santului Nicolau din suburbiulu Scheii. Reesfndu a infratf aceste dóue comunitati bisericesci, la propunerea sa, se cumperà gradin'a din Groveru in Brasiovu cu pretiulu de 4400 fr. m. c., mai cu séma din contribuii benevole ale fruntasiloru dñseloru dóue comune, si spre acestu scopu a conferitu si dinsulu

o suma de bani (500 fl.) destulu de insemnata in timpii de atunci.

Pe loculu acest'a se afla asta-di asiediatu unu gimnasiu completu romanu, impreuna cu scólele poporale de ambe sessle si cu scóle reale si comerciale, cari facu onóre nu numai braviloru Romani brasioveni si conducatoriului loru de odinióra, ci tuturor Romaniloru din imperiulu austro-ungaru, — mai cu séma, déca consideràmu, cà in aceste institute de invetiamentu se cultiva si luminéza asta-di in totu anulu peste 800 de tineri romani.

Acestu asiedimentu, sacratu culturai si sciintieloru, este esemplu viu, ce rezultate marctie potu produce credinti'a, perseveranti'a, amorulu de progresu si activitatea nentreupta!

La memorabil'a alegere de episcopu, indeplinita in Turda la anulu 1845. dupa repausarea episcopului Basiliu Moga, obtienù si Popasu mai multe voturi, si — in urm'a deosebitei recomandatiuni a prefecturei militare provinciale — fu pusu in ternariulu subscernutu la mai inaltele locuri.

In epocal'a adunare a Romaniloru din Transilvania, tienuta la Blasiu in primaver'a anului 1848, luà si dinsulu parte, si lu-vedemu alesu intre secretarii adunàrii, apoi membru alu deputatiunii insarcinate cu subscernerea petitiunii gravaminale si a concluseru adunàrii la préinaltulu tron. Impreuna cu neuitatulu nostru literatu Ionu Maiorescu, A. Tr. Laurianu si F. Branu de Lemeny. caletorindu la Insbruck in Tirolu, unde se aflá pe atunci curtea imperiala, ca deputatiune premergatória predara Majestàtii Sale Imperatului si Regelui Ferdinandu celui bunu mentionat'a petitiune, care curendu sè si resolvì.

Rentorsu in Transilvania, comitetulu permanentu nationalu éra-si lu-tramise, impreuna cu A. Tr. Laurianu, in 20 dec. 1848 la curtea imperiala. Caletorindu sub deosebite intemplari si pericle de viétia prin fostulu confiniu militariu, ca si cale mai segura pe acele timpuri, cu care ocasiune vediù si trecù mai antâiu prin acele parti ale Banatului, in cari mai tardfu a pastoritu ca episcopu 9 ani, — ajunse in Viena si intrunindu-se cu ceialalti deputati romani din Ungaria, Banatu si Bucovina, ascernura cu totii in numele tuturor Romaniloru din Austria, la Olmütz in Moravia, Majestàtii Sale, acum domnitoriului Imperatu si Rege Francisu Iosifu I, petitiunea, in care se aflau formulate dorintiele Romaniloru, si intre cari s'a

fostu cerutu si restituirea stravechei Metropolii ortodosse romane.

De la anulu 1850 pana la 1860 si-a in-cordatu tóte puterile sale pentru redicarea in-structiunii publice, atâtu in Brasiovu, câtu si in celelalte comune apartienátorie la protopo-piatulu seu, si in acestu timpu se facù cladirea monumentalului edificiu gimnasiulu amintitu mai susu.

Dupa publicarea diplomei din 20 oct. 1860 cursulu evenimentelor éra-si chiamà pe protopopulu Popasu in aren'a politica, si asià dinsulu fu alesu membru alu deputatiunii ro-mane de 40; dar fiindu cà deputatiunea acést'a nu a fostu primita in audientia in intregitatea ei, petitiunea conferintiei nationale din 1861 o subscernù Majestàtii Sale in Domnulu fericitulu metropolitu Ales. St. Siulutiu si protopopulu Ioanu Popasu.

Apoi in anulu urmatoriu éra-si cadiù sór-tea pe Popasu, ca membru alu deputatiunii congressului nationalu romanu de atunci, éra-si cu asemenea destinatiune ca in 1861.

In anulu 1863 intrandù in clerulu mona-chalu, dinsulu fu inaintatu la demnitatea de archimandritu si presiedinte alu consistoriului resariteanu romanu transilvaneanu, in absinti'a episcopului diecesanu; apoi fu numitu regalistu alu dietei transilvanene, care in 1864 lu-alese deputatu la senatulu imperialu austriacu, unde in 6 julu 1865 lu-ajunse numirea préalta de Episcopu alu reinfintiatei eparchii romane a Caransebesiului, dupa ce fusese alesu si propusu pentru acésta demnitate de catra sinodulu episcopescu alu metropoliei romane ortodosse pentru Transilvania si Ungaria, restaurata prin resolutiunea regésca din 24 dec. 1864.

Dupa ce in serbatórea adormirii maicei Domnului in anulu 1865 fu chirotonitu de Episcopu in biserica cea mare din comun'a Resinari, langa Sibiu, prin nemuritoriulu archi-episcopu si metropolitu Andreiu baronu de Siaguna, cu asistinti'a Pr. SS. Episcopului de atunci alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu, ca-tra finea aceleia-si luni augustu, caletorindu in dieces'a sa nu multu dupa aceea s'a introdusu serbatoresce si instalatu in Caransebesiu cu mare pompa in scaunulu episcopescu, de catra Episcopulu Aradului susnumitu ca mandatariu metropolitanu si generariulu Antonu Benko de Boinik, ca comisariu imperatescu, si asià primi dinsulu ocarmuirea nou createi diecese a Caran-sebesiului.

Sosindu in locul resiedintiei archieresci, afara de o casa — numita „resiedinti'a vechia“

— devenita ruina, — afara de o móra deca-diuta si aflatória in procesu cu arendasiulu, — si afara de 21 jugere de pamentu paraginitu, — n'a gasitu nimica. A aflatu inse dieces'a lipsita de institutu teologicu, de scóle, si de totu ce este temeiulu progresului.

Indata dupa luarea cármei eparchiei, pri-m'a ingrigire a noului episcopu fu reinfintierea si reorganisarea totala a institutului teologicu romanu, ce esistase mai nainte langa episcopf'a sêrbésca din Versietiu, si asià inca in 1-ma nov. 1865 se deschise acestu institutu cu unu cursu de 3 ani, sistemisandu-se de ocamdata 2 profesori ordinari si unulu extraordinariu; in-troduse apoi corespondinti'a cu litere strabune latine pentru tóte oficiile preotiesci si invetia-toresci din diecesa si luà si alte multe mesuri pentru regularea administratiunii si a altoru afaceri intetítorie. In anulu urmatoriu 1866 luà dispositiunile prealabile pentru introdu-cerea conferintieloru invetiatoresci, elaborandu singuru instructiunile corespundietórie, prin cari s'au initiatu si se initféza pana asta-di succesivminte si gradatim invetiatorii din die-cesa in propunerea dupa metodulu intuitivu alu tuturoru obiectelor de invetiamentu pre-scise pentru scólele poporale. Aceste confe-rintie, tienute in totu anulu in fia-care cercu scolaru si conduse de cei mai pregatiti invetia-tori numiti anume spre acestu scopu, au datu unu aventu si sboriu salutariu instructiunii publice poporale din intrég'a diecesa.

Patrunsu de binefacátoriele urmàri ale conlucrării si asociatiunii puteriloru, dinsulu a infintiatu si reuniunea invetiatoriloru din in-trég'a diecesa, contribuindu si materialminte la crearea fondului ei. Elu si-a datu tóta ostenél'a, ca sè se infintieze in Caransebesiu unu gim-nasiu, si credemu, cà acésta nisuintia a sa se va incoroná cu doritulu succesu; de óre-ce deja de la anulu scolaru vfitoriu incolo cele patru clase ale scólei cetatienesce esistinte se voru stramutá in gimnasiu, care din anu in anu, in-fintiandu-se câte o classa nóua, se va completá. Pentru ca sè se califice pentru clerulu mai inaltu barbati apti, dinsulu a tramisu la uni-versitate in anii din urma câte unu tineru de bune sperantie, la inceputu din mijlócele sale, éra mai tardu pe spesele diecesei, inzestrandu totu de odata cu stipendii séu ajutóre de bani si pe alti tineri studiosi in gimnasii.

Fiindu cà episcopi'a cu oficiulu diecesanu se aflau asiediate, cu chiria mare, in o casa privata, si prin urmare espuse la mari incon-veniente si multe calamitáti, dinsulu dupa

multe intrepuneri, osteneli si spese, reesî in an. 1870 a cumperá de la erariulu militariu cas'a din Caransebesiu, numita „cuartirulu generalului“, pentru resiedintia episcopésca stabila, cu unu pretiu fórte moderatu de 16,000 fr.

Cu ocasiunea tienerii primului sinodu eparchialu din 1870 dinsulu a predatu in administrarea acestui sinodu unu fondu nou instructu in pretiulu de aprópe 8000 fr., apoi fonduri diecesane nou infiintiate cu diferite mentiuni in sum'a de 5000 fl.

La incoronarea Majestátii Sale dintre toti episcopii romani si serbi de relegea ortodossa sesariteana episcopulu Popasu a fostu uniculu, carele s'a infatisiatu in ornatu archierescu in conductulu celu imposantu de incoronare. Elu conduse si deputatiunile gratulatórie ale metropoliei romane or. in anulu 1873 la diu'a jubilara de 25 de ani a suirei Majestátii Sale pe tronulu Austro-Ungariei, precum si alte deputatiuni cu ocasiunea caletoriei Majestátii Sale in partile orientului in anulu 1869 si in anulu curinte in Aradu.

Amu trece peste cadrele unei biograffii, si amu intrá deja in istoriculu de 9 ani alu episcopiei reinfiintiate romane a Caransebesiului, déca amu insírá aci tóte nisuintiele si faptele episcopului Popasu pentru regularea eparchiei sale, atátu inainte câtu si dupa introducerea statutului organicu bisericescu.

Meritele lui câstigate pentru bunastarea spirituala si materiala a clerului si poporului din tiner'a sa diecesa sunt deja si voru fi pe vfitoriu si mai bine recunoscute si apretiate.

Ca amicu infocatu alu literaturéi romane lu-aflámu membru fundatoriu in tóte asociatiunile literarie romane din Transilvania, Aradu si Bucovina, precum si in aceea pentru fundarea unui teatru romanu.

Luptele politice si de partide, la cari a fostu si este espusa patri'a nóstra, au cautatu sè traga in vârtejulu loru si pe episcopulu Popasu; dar elu s'a nisuitu a se redicá mai pe susu de diferitele partide si lupte politice, tin-diendu a apropiá, a impaciuí si a infratí pe toti.

Precum vedemu din acésta scurta biografia, viéti'a cea plina de activitate a episcopului Popasu este strinsu legata de istori'a desvoltării Romaniloru din Austro-Ungaria din ultimii 40 de ani, si acésta activitate si fu recunoscuta si apretiatá in fine, candu congressulu nationalu alu bisericeii ortodosse romane in siedinti'a din 20 oct. (1 nov.) an. c. cu majoritate absoluta de voturi lu-alese arhiepiscopu si

metropolitu alu Romaniloru de religiunea ortodossa resariteana din Transilvania si Ungaria.

Stefanu celu mare.

Pe-unu covoru de frundie, sub unu 'naltu faganu,
Siede dusu pe ganduri bravulu Domnu Stefanu.
Unu ostasiu calare pe-unu calu albu de spume
Spaimantatu apare, ca din alta lume,
Din a silvei umbra, de pintre copaci,
Si zarindu pe Stefanu, sprintenulu fugaciú
In locu si-lu opresce si-astu-felu cuvintéza:
„Bunule stepane! Turcii 'naintéza,
Vreu sè ne 'ncungióre si câtu ce-a 'noptá
Mortii sè ne dee, de vomu cutezá
Cu ei sè ne punemu. Mic'a nóstr' armata
E pré ostenita, ca si de-asta data
Sè-si mesure bratiulu cu ei, ca 'ntrecutu ...
Sórtea ni e trista ... ce e de facutu?“
„— N'avé frica mare, draga ostasielu!
Cà-ci pe ceriu mai luce stéu'a tierii mele,
Si pan' ce traieste bunulu teu stepanu
Nu purtá tu téma nice de-unu paganu!
Lasa-te mai bine, pana ce-amurgesce,
Cólea giosu pe iérba de te odihnesce,
Si o ruga 'naltia tatalui cerescu
Pentru noi si pentru némulu romanescu!“

De pe calu os'asiulu sare si se pune
In genunchi cu Stefanu, câte-o rugatiune
Amendoi inaltia tatalui cerescu,
Pentru ei si pentru némulu romanescu.

Sórele apune, nóptea 'naintéza,
Si e negru velulu, care 'ncununéza
Crescetulu padurei si pamentu 'ntinsu,
De o cétia grósa ceriulu e cuprinsu.

Stefanu se radica de la rugatiune
Si c'o vóce blanda ostasiului spune:
„— A sositu acuma ór'a de pornitu,
Draga, in protiv'a Turcului cumplitu;
Cornulu deci ti-lu scóte si fá-lu sè r'sune
Óstea 'mprasciata ca sè mi s'adune!“

Ostasiulu asculta, face cum i-a spusu.
Selbele se misca 'n resaritu si-apusu,
Si pe langa Stefanu Romanasi s'aduna
Ca unu roiú de-albine la regin'a buna.
Bravulu Domnu s'arunca pe-unu calu dalbu, hainu,
Si facéndu-si cruce ca unu bunu Crestinu
Sabi'a si-o scóte si se pune 'n frunte
Si-astu-felu cuvintéza: „— Feciorasi de munte

„Tiér'a e 'n periculu, sè o aperàmu,
Turciloru pe mana numai morti né dàmú!“

Si cum cuvintéza pléca înainte,
Óstea i urméza scumpului parinte.
Dara din padure a esí candu voru,
Inarmati toti Turcii stau in calea lorú.
Lupt'a se incepe, lupta 'nversiunata,
Cum pe lume nu s'a pomenitu vr'odata.

Sagetile sbóra, sute de sageti,
Si 'n alu loru sboru curma sute de vietí.
Turcii sbiéra, striga, si 'n a loru turbare
Pusca, taia, sfarma fara de crutiare.
Dara si Romanii de si-su putíntei
Totu-si ei se lupta ca si nisce smei.
Unu Romanu pe diece Turci de-odata-i stinge,
Ér pe-unu Romanu diece Turci nu-lu potú invinge.
Si pe unde trece bravulu Domnitoriu,
Turcii cada cum cade plói'a de prin nori.

Batali'a 'ncéta. — Nóptea linu dispare.
Turcii prindu la fuga, cauta scapare.
Stefanu cu Romanii, câtú au mai remasu,
Se ia dupa dinsii, si pasu dupa pasu
Úrmarindu-i, taia 'n ei si-i nimicesce,
Apoi se re'ntórna si stá de-odihnesce.

Zorile s'aréta aurii, lucindu
Pe-a Moldovei plaiuri. Unu ciobanu scotiendu
Turm'a sa pe-o culme verde astu-felu canta:
„Tiér'a mea iubita o! Moldova santa
Pana ce traiesce bravulu teu stapanu,
Nu purtá tu téma nice de-au paganu!“

S. Fl. Marianu.

De insemnatatea botaniceii románesci.

— O parte din acestu tratatu fu cétita in adunarea de la Oravitia a Societátii pentru fondu de teatru. —

(Urmare.)

II. Plante poetice.

In fruntea acestoru plante stá cu mare demnitate:

1. *Cicórea*. *Cichorium intybus* lat. Die gemeine Cichorie germ. *Cicórea* ital.

Acést'a planta este unu felu de regina de nópte, cà-ci dupa credintí'a poporului inflore nóptea pe recóre. Este o flóre poetica, cà-ci candu a venitu nóptea fetiorulu la amores'a sa la intelnire si spre petrecere cu ea (fetiorulu din canteculu floriloru) a intreat'o asiá:

Fruandia verde lacrimióra,
Spune-mi draga Marióra,
Ce flóre inflore
Nóptea la recóre?

Amores'a superata si necajita, cà-ci nu vorbesce cu dins'a sinceru, ci in intielesu figuratu, i díce asiá:

Bata-mi-te Dumnedieu,
Jancule dragutiulu meu,
Crucea te despice,
Jancule voinice;
Cà tie nu se cuvine
A vorbí asiá cu mine!

In urma amores'a continuandu respunde la intrebare asiá:

Au nu scii tu, cà mandr'a de cicóre
Frumosu inflore nóptea pe recóre
Si totu-de-una veneta la flóre?!

Din aceste se vede, cà amores'a este regina de nópte pentru Jancu. si dins'a inflore lui nóptea pe recóre veneta la flóre.

Se mai crede despre acést'a planta, cumca atunci candu au tienutu florile intre sine judecata, cicórea a blastematu pe celelalte flori, sè le pice flórea, si numai dins'a sè o tiena pana érn'a candu cade néu'a, cà-ci continuu inflore pana atunci.

Primavér'a se bé suculu din frundiele fragede a acestei plante cu zeru pentru ficatu si curatíre de stomacu.

Aceste le-am audítu de la Ionu Neda Indricu din Oravitia rom. Este asemenea un'a vechia nomenclatura lat. in numele acestei plante.

2. *Foiofiu*. Vinca minor, Sinngrein. Dinele caletorescu totu pe munti, plaiuri si campuri cu foiofiu, priboiu, semenicu si iedera.

Déca-i mórta alu ei doru,
Me face si eu sè moru;
Fruandia verde foiofiu,
Vai cum trage mortu pe viu,
Únde mintea este muta,
Era inim'a limbuta.

III. Plante de descantece si vraji.

Aceste pe langa plantele de lécuri sunt cele mai numeróse, dar si mai interesante:

1. *Matraguna*. *Atropa Belladona* (Madragora.) Die Tollkirsche. Despre acést'a planta se díce: Matragun'a e mama buna, apoi odolénu e cane viciénu si vitrinicu e fetioru voinicu.

Spelarea la Matraguna, (dictata de Simziana Vrecea din Sichevitia, satu curatu románescu langa Dunare, in 11 iulie 1874,) se face astu-felu: La matraguna, care dupa credintí'a

poporului romanescu este dómna si mama buna, a) se vrajesce pe parte: cumca cutare féta sè iá de barbatu pe cutare fecioru; cumca cutare muiere maritata sè móra, si barbatulu acesteia sè iá pe aceea de socia, careia s'a facutu pe parte; cumca cutare omu sè aiba norocu in intreprinderile lui: negotitorii norocu la têngu, speculantii in speculatiunile loru, fetele la jocu si amoru etc. b) se descanta pentru sanetatea celor bolnavi, cari prin alte lécuri cercate nu s'au mai pututu insanetosiá de betesiugulu loru (friguri etc.); — cu unu cuventu la mam'a matraguna dómna buna se póte vrají si descantá pentru câte tóte cugetavere, si de poftitu lucruri, cà-ci dins'a este tamaduirea si mentuirea universala.

La dins'a in padure trebue sè te duci, cantandu, mancandu si bendu, adeca bucurandu-te, si ajunsu acolo te asiedi langa ea totu petrecandu-te cu bucuria, si nevorbindu nimicu cu ea, pana candu socoti cà si ea va fi cu voia buna. Apoi dupa unu timpu de petrecere langa dins'a, salutandu-o (dandu buna diu'a, diminéti'a, ori sér'a) incepi a vorbí cu ea prémarindu-o si impartasîndu-i dorulu pentru care ai venitu.

Spelarea la matraguna pentru friguri, etc. se face asié: Celu bolnavu iá cu sine o camesia de ale sale curatu spelata, iá miere (de stupu) intr'unu paharu de tróca (curcubeta) neinceputu (din care nu s'a mai beutu nimicu), apa intr'o galéta ori intr'altu paharu asemenea, atia rosia (arnigiu), unu banu de argintu si unu colacu curatu (nu mestecatu cu secara.) Luandu aceste tóte cu sine celu bolnavu, descantatóri'a pléca cu dinsulu, (dar este iertatu numai atunci a merge la matraguna, candu dins'a a facutu bóba, adeca intre Sante-Marii, si si-atunci numai in dumineca nóua, tinera, adeca in duminec'a cea d'antâiu dupa lun'a nóua), in padure cu de séra, ca sè ajunga acolo la matraguna in murgu candu se desparte diu'a de nópte, acolo la matraguna se asterne camési'a bolnavului sub dins'a, si celelalte lucruri duse impreuna cu camési'a se punu de a supra de camesia.

Dupa aceste descantatóri'a, facêndu cruce si inchinandu-se dinaintea matragunei pana la pamentu, incepe a descantá astu-felu:

— Buna séra Matraguna, dómna si mama buna (ori matraguna mare dómna mare), care ambli cu capetele tale pe ceriuri, cu radecinele pe sub pamenturi, éra cu pólele (frundiele) pe vênétari si venturi, tu care esti dómn'a ceriurilor si a viforurilor, tu care esti dómn'a floriloru, cà-ci inaintea ta se 'nchinu si pe tine

te prémarescu tóte florile, la tine me rogu si tie me inchinu eu cu cótele góle si genunchii goi, si cu fruntea plecata pana la pamentu, (ací descantatóri'a si face metanii sarutandu pamentulu), ca tu sè binevoiesci sè aduci putere snaga si sanetate, adeca sè aduci lécu pentru bolnavulu acest'a N. N., tu sè te duci peste nópte, sè ambli pe délulu Steridélú, si pe muntii Semenicultu, si de nu vei aflá léculu acolo, sè-lu cauti prin càràule, càrsii si stânci, sè te duci sè ambli peste tóta faci'a pamentului, prin munti si paduri, prin vìi si livedi, prin flori in florite si lemne inverdîte, prin poiene de iedere, de semenicu, de foiofiu si de priboiu, prin tisa prin maracini si matacini, (ierburi cari crescú prin ape si la marginele loru, cari se intingu si innóta pe apa), sè-lu cauti la isvóre, la riuri si sub petrile pamentului, sè cauti in adanculu mariloru, sè cauti in venturi si pe arpile venturiloru, in vênétarile ceriului si la marginele pamentului, — si de vei aflá léculu, sè-lu aduci si sè-lu puni ací in acestu paharu de apa (ori in galéta) ca sè-lu véda diminéti'a bolnavulu bine si mai bine, si prin acelu lécu sè aduci lui N. N. poterea lui, snag'a lui, virtutea lui, si indemnulu lui, capulu lui, inim'a lui, randi'a lui, pitiórele lui, manile lui etc. cu unu cuventu sè-i aduci éra sanetatea lui, cà-ci eu cu bunu daru te daruiescu, (se intielegu darurile aduse si puse pe camésia sub matraguna), éra tu sè-i puni lui N. N. capu la capu, ochi la ochi, mani la mani, peptu la peptu, inima la inima, randia la randia, siele la siele, pitióre la pitióre, osu la osu, putere la putere, virtute la virtute, indemnulu la indemnulu etc. si sanetate la sanetate, si asiá te lasu mama matraguna peste nópte curata, luminata ca argintulu spelata, si ca aurulu stracurata!“

Dupa aceste descantatóri'a si-face cruce inchinandu-se pana la pamentu dinaintea matragunei, poftindu-i sanetate si luandu-si nópte buna de la ea, se retrage de dinaintea ei, la unu locu de vre-o 5 stangeni, face focu si se culca acolo si dórme cu bolnavulu preste nópte.

Diminéti'a éra in versatulu dioriloru, — candu se desparte nóptea de diua, se scóla descantatóri'a impreuna cu bolnavulu si ducêndu-se éra la matraguna, si dupa ce i-a datu binetie dîcêndu: „Buna diminétia, mama matraguna, dómna buna“, éra incepe descantatóri'a a descantá tocmai ca sér'a, numai stramutandu cele de stramutatu, cà-ci in locu de: „du-te, ambla, cauta si adu léculu si-lu-pune ací in acestu pa-

haru“, se dice: „dusu-te-ai, amblatu-ai, cautatu-ai si adusu-ai léculu si pusu-l'ai acf in paharu spre leuirea acestui bolnavu.“ Dupa ce a gatatu cu descantatulu, luandu de la matragun'a ca multiemire paharulu ori galét'a cu apa, dà bolnavului sè guste, in urma i tórna tóta ap'a in capu, apoi asemenea luandu si paharulu cu mrene unge cu acest'a pe bolnavu, si arnigiulu cu banulu de argintu legandu-i-lu la gátu lumbraca in camési'a cea nóua, si asié grigitu si descantatu pléca descantatóri'a cu elu a casa, dandu mamei matragune multiamite desclinite, luandu-si sanetate de la ea si prémárindu veruturile ei.

Matragun'a la care se descanta ori se vrajesce se usca, adeca dupa espresiunea poporului se face mormentu, déca omulu pentru care se vrajesce, ori vraj'a nu succede, cà-ci dupa descantare, ori vrajire léga descantatóri'a peste trupin'a matragunei statulu (lungimea si latímea trupului mesurata cu atia de trei colori) omului cui se descanta. In poienile de matraguni din paduri tóte matragunile câte sunt vestejite, se numescu mormenturi de matraguni mórte, pe cari le-au trasu sub mórte ómenii morti caroru s'au descantatu, ori vrajitu la ele. Este o imposita scena in poienile padurilor atari mormenturi de matraguni.

(Va urmá.)

Simeonu Manguica.

P a i n g i n u l u .

— Naratiune istorica de S. S. —

Incoronarea lui Napoleon I, regele Italiei, erá hotarita pe 26 maiu alu anului 1805. Imperatulu, pe la primele dñle ale acelei luni intrà cu mare solenitate in orasiulu Milanu, insotitu si de imperatés'a Iosefina, si fiulu ei.

Câte-va dñle inainte de actulu încoronării, unu bucatariu alu dinsului, de origine corsicanu, primí o epistola eleganta de urmatoriulu cuprinsu:

„O dama, care voiesce a-ti comunicá necari impartesfri placute, in nóptea acést'a, precisu la 11 óre, te va asceptá inaintea portii de Marengo. De cumva voiesci a-ti intemeiá noroculu, nu siovaí, ci vino!

Bucatarululu ambitiosu ce erá, cetindu sírele aceste, de bucuría indata sarí in picioére, dicéndu:

— Ah! acést'a de siguru are sè fía o istoria picanta! — Si apoi dñse floraresei, care i

aduse epistol'a pretfósa, cà elu de siguru se va infatísiá la loculu hotaritu.

Florares'a erá sè plece, dar bucatariulu de odata o opri, adresandu-i urmatóriele cuvinte:

— Scump'a mea, óre frumósa-i dam'a aceea?

— Ca Madona, — response florarés'a cu naivitate, — si inca dins'a mai e si bogata fórte.

— Ce dñci? — reflectà bucatariulu, — dins'a e si bogata?!

— Da, da, — response florarés'a.

— Asiá dar o poti asigurá, cà eu me voi infatísiá precisu la loculu alesu.

Apoi, in semnu de recunoscintia pentru florarés'a, care asiá de tare l'a inveselitu, a cumperatu de la ea vr'o câte-va flori, platindu-i mai multu, decátu pretindea tiner'a florarés'a.

Florarés'a dupa aceste se departà.

* * *

Orologiulu din piati'a cea mare sunà optu óre, candu bucatariulu se departà din locuinti'a sa. Pe cale elu medità despre necunoscut'a dama. Lun'a plina, cu radiele sale melancolice, i inaripá fantasiile sale.

Timpulu trecea incetu. Dinsulu se preamblá pe strade in susu si in josu. Mfi de planuri sublime si formá despre vítoriu; nu-lu conturbá nime in meditatiunile sale, numai din candu in candu pasiulu mesuratu alu pazitoriloru de nópte.

Intre aceste meditatiuni sunara 11 óre. Dinsulu deja erá la loculu defiptu. Asceptá cu nerabdare fericirea ce va sè-lu intimpine.

Timpulu hotaritu trecù, dar dam'a totu nu se mai iviá. Minutele ce sborara peste ór'a decisa, i pareau ani intregi. Asceptá si totu nu se iviá dam'a necunoscuta. Erá aprópe de mediulu noptii.

— Óre ce va sè dñca acésta? — se intrebà elu in fine. — De siguru si-a batutu jocu de mine. Ah! blastemat'a de florarés'a!

In momentulu acest'a se ivira doi individi de la spatele dinsului, dintre cari unulu i adresà urmatóriele cuvinte.

— Dta esti bucatariulu imperatului Napoleonu?

— Eu, — response bucatariulu, devenindu palidu.

(Va urmá.)

Ioanu Marchesiu.

SALONUL

Domnului ministru de finantie.

De câtu-va timpu spiritele sunt fôrte agitate. Pacinicii cetatieni, cari pan'acuma professau principiulu „lasa-me, lasu-te“, de odata si-au pusu carulu in petri si incepu a strigá, cá atát'a totu-si va fi cam multu.

Este vorb'a adeca de nóuele proiecte de legi ale domnului ministru de finantie, séu mai bine a díce de nóuele dári (contributiuni séu imposité — cum ve placu mai bine, de cumva adeca ve placu) ce intentionéza a introduce acele proiecte de legi.

Áceste forméza acuma obiectulu de discussiune, in conversatiune si in diuaristica, si toti ómenii striga, cá nu voru sè platésca mai multa dare.

Va sè díca, domnulu ministru de finantie se afla in mare incurcatura.

Éta vinu dara sè-lu ajutu eu, si i propunu o multíme de alte dári, cari aru puté sè umple binisioru but-a Danaideloru, care in timpurile moderne se chia- ma visthier'a statului.

Ca diuaristu, firesce cá asiu incepe la publiculu cetitoriu, si asiu face o lege, scurta, numai dintr'unu paragrafu, care ar suná asiá:

„Toti aceia, cari sunt abonati la vr'unu diuaru, séu in fia-care anu nu cumpera vr'o carte, trebue sè platésca o dare de 20 fl. Ér aceia, cari se abonéza, dar nu platescu, — precum si aceia, cari primescu diuaru, dar de plata nu-i mai taia capulu, au sè contribúesca in cass'a statului 25 fl.“

Eu gandescu, cá prin acésta lege statulu in curendu ar scapá de prepasti'a finantiala. Celu putínu in cátu privesce publiculu romanescu, garantezu, cá acela ar avé sè platésca o suma considerabila.

Asiu face unu altu proiectu de lege, ca toti acei barbati, cari si-negrescu perulu si barb'a, sè platésca si ei o dare óre-care.

Ori cátu de mica ar fi pedéps'a, totu-si ar esí o suma mare.

O alta lege:

Toti tinerii, cari cu damele nu converséza in limb'a loru nationala, sè platésca pe anu o dare de 10 fl.

Dómne, cá multi coconasi de ai nostri, cari afec-téza a nu sci romanesce prin salónele romane, aru devení astu-felu contributorii statului.

Preotii nensurati, adeca toti acei santi parinti, cari au — nepóte, platésca statului o contributiune anualá de 100 fl.

Sum'a e marisióra, dar ei aru platí-o bucurosu — de dragulu nepóteloru orfane.

Advocatii cari primescu procesulu si paralele de la ambele partide, — inca aru puté contribuí multu pentru micisiorarea deficitulu.

Medicii cari nu nimerescu indata léculu potri-vitu, precum si aceia cari nu-lu gasescu de felu, aru avé sè platésca pentru fia-care mortu — curatu falsu.

Putíni aru romané bogati dintre ei.

Actritiele, cari iubescu — nu numai Mus'a, aru formá singure unu fondu mare.

Déca ele n'aru puté platí, gasí-si-arú — amici buni, cari aru supliní.

Negutiatorii, cari facu cáte unu falimentu falsu, de siguru aru platí bucurosu darea impusa loru, cá-ci este doveditu, cá i díu'a de adi nici unu comerciú nu produce vr'unu câstígu mai siguru, decátu — o cri-da buna.

Trei de aceste, si ai ajunsu — proprietariu de casa.

Comunele romane, cari nu dau invetiatoriloru mai mare plata decátu purcariloru; precum si acele sate, in cari de candu-i lumea nu s'a pomenitu vr'unu dascalu, — sè platésca si ele o contributiune anualá.

De fric'a dascalului dóra ele aru platí mai bucurosu si — „portí'a.“

Mai éta unu proiectu de lege:

Deputatii cari nu se infatísiédia la siedintiele camerei, sè platésca pentru fia-care absintia cáte 5 florini.

Sum convinsu, cá acésta lege ar produce resul-tatulu celu mai bunu, cá-ci in timpulu mai nou din fia-care siedintia lipsescu cáte 2—300 de de-putati.

Introducéndu-se acésta lege, cáti-va deputati romani inca aru avé sè platésca multu. Acesti domni, unii dintre ei chiar „mari nationalisti“, sunt de pare-rea, cá e de ajunsu cá bietulu poporu i-a alesu cu multu sacrificiu spre a-i aperá drepturile, dar dinsi; n'au nici o trebuintia sè mai vina la camera, ci numa sè-si tramita cvitele candu se platescu diurnele.

In fine, ca sè me intorcu éra-si la diuaristi, asiu mai propune camerei o lege, de dupa care:

Toti diuaristii, cari publica vr'o minciuna séu intrebuintiéza in cancelari'a redactionala si — fórfec'a, sè platésca si ei dare pentru aceste.

Ar incurge o suma mare. Asié dara iubiti — colegi?!

Recomandu aceste proiecte de legi domnului mi-nistru de finantie.

Josif Vuleanu.

B o m b ó n e.

Se faceau băi de mare. De odata se respandesco vorb'a, că este unu rechinu in apropiare.

— Sè scriu iute creditorului meu, sè vie, — dîse de odata unu domnu gînditoru.

*

Se vorbiá unde-va de barbati inielati de femeile lor si de femeile inielate de scleratiilor lor de barbati.

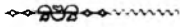
— Ar trebui sè se faca din ei unu regimentu, o brigada, o divisiune, unu corpu de armata! Ce defilare lunga si superba? — dicea X.

— Fugi incolo! — reflecta dn'a Z. — *n'ar fi nimeni se-i vedea trecendu!*

*

Unu tinoru, dorindu sè se însore, ceru svatulu lui Aristipu a supra caracterului femeii ce trebuie sè aléga.

— Scutesce-me, te rogu, de a-ti raspunde, — dîse Aristipu. Déca femeia este frumoasa, esti sclavulu ei; déca este urita, n'ai s'o iubesci; seraca, te va ruina; bogata, te va tine sub calcâulul seu; spirituala, si-va bate jocu de dta; prósta, te va face ridiculu; buna, ti-va fi uritu cu ea; rea, te va face sè suferi tóte torturele iadului.

O E I N O U P

** (Inaugurarea statuei lui Mihail Vitezulu) s'a facutu la Bucuresti in 8/20 nov. cu mare pompa. Dupa serviciulu divin, Domnitoriulu cu Dómn'a, statulu maioru si tóte notabilitatile invitate au mersu pe josu de la Sarindaru pana la statua. Acolo primariulu capitalei, dlu G. Manu, a tienutu unu discursu patrioticu si bine simtitu, la care Domnitoriulu a respunsu, că se simte fericitu c'acést'a inaugurare a statuei celui mai mare erou romanu s'a facutu sub domni'a Mariei Sale, adaugendu, că Romanii si armata romana trebuie sè se inspire la acésta statua. Apoi a urmatu redicarea pânzei ce invelia statua, executandu-se tóta ceremoni'a conformu programei, bubindu tunurile si in fine defilandu armata.

** (Camer'a deputatiloru Ungariei) in siedinti'a sa de la 23 l. c. a desbatutu de nou modificările facute de senatu in legea electorala si ceea pentru notariatele publice. La modificările din legea electorala, pentru votulu de mai nainte alu camerei deputatiloru au vorbitu dnii: Kasper, Iuliu Horváth, Babesiu si Irányi; camer'a inse a adoptatu modificările boeriloru. Asemene s'au primitu si modificările boeriloru in legea notariatelor publice, in care incidentulu celu mai interesantu a fostu ataculu celu aspru alu lui Tisza Kálmán indreptatu in contra sasiloru.

** (S'a gasitu unu omu,) carele voiesce sè mérge pe josu de la Budapesta pana la Paris in restimpu de 29 zile.

** (Episcopulu Stroszmayr) serbã dílele trecute iubileulu de 25 ani alu episcopiei sale, cu care ocaziune a primitu felicitări din tóte partile si de la toti barbati nationali.

** (Oper'a „Brancoviciu“) nu se mai póte jucá in teatrulu ungurescu din Pesta. Caus'a este, că intr'

una din noptile trecute unu talhariu a furatu din garderobe costumulu lui Brancoviciu.

** (Nunta diamantina.) La Pyraverth unu meseriasiu a serbatu la 22 l. c. cu soci'a sa rar'a dí de bucuria, numita nunt'a diamantina. Parechi'a acést'a fu cununata la 1814. Mirele e nascutu la 1787, — ér mirés'a la 1875; astu-felu amendoi la olalta numera 176 ani.

** (Deputatii croati.) Diuariulu „Obzor“ din Zagrabia ataca fórté aspru pe deputatii Croatiei, că — afara de 3—4 inisi — nu se infatisieza de felu in camer'a deputatiloru Ungariei. Dar noi ce sè dícemu despre asiá numitii „deputatii“ ai nostri?!

** (Tentativa de sinucidere.) Nu amorulu, ci onóra atacata a indemnatu de asta-data pe o juna copila a-si curmá viéti'a. O servitória de aice fu acuzata de dómna sa, că a furatu unu acu de brillantu. Simtindu-se nevinovata, ea intr'atát'a se intrista, încátu in nóptea urmatória beu fosforu topitu. Nenorocit'a fu transportata la spitalu.

** (O domnișóra si-a taiatu degetulu) dílele trecute in Budapesta. Nenorocirea acést'a s'a intemplatu la taiarea zaharului, si cu atát'a taria, încátu bucat'a taiata s'a desfacutu de totu. Unu medicu chiamatu numai decátu le-a lipitu la olalta; dar resultatulu operatiunii e fórté indoiosu.

** (Din'a onomastica a ex-imperatesei Eugenia) fu serbata la 15 l. c. in Chislehurst fórté simplu. — Membrii familiei si amicii s'au adunatu in capel'a, unde zacu osemintele lui Napoleon III, si au asistatu la serviciulu Dumnediescu. Apoi a urmatu unu dejunu.

** (Unu accidentu nenorocitu.) Dílele trecute, pe la órele 8 si jumetate dimineti'a mai multi lucratori ai directiunii telegrafice din Bucuresti se aflau pe calea Herestraului, ocupati a stramutá izolatorii si firele pe nouii stâlpi asiediati pe acésta cale. Unulu din acesti lucratori se aflá tocmai in verfulu unuia din stâlpii din faci'a casei dlui A. G. Golescu, spre a scóte izolatorii. Stâlpulu, fiindu de bradu si putreditu la bas'a lui, n'a pututu suportá multu greutatea lucratoriului. Unu trosnetu se aude: stâlpulu, inaltu de mai multi stânjeni, se misca, si in repeditiunea lui, cade peste zidulu invecinatu, in gradiniti'a de alaturi, arunca pe nenorocitulu lucratoriu telegraficu pe verfulu grilagiului de feru de la casa invecinata, si ascutisiulu grilagiului i strapunge partea dinainte a corpului. Unu fiuru rece trece prin corpulu spectatoriloru, a caroru suflare erá suspensa, asceptandu sè vedea o mórté sigura a sermanului lucratoriu. Tovarasii lui saru cu totii in ajutoru; mai dedea inca semne de viéti'a! Mutilatu astu-felu de caderea sa, fu condusu la spitalu. Ni se raportéza, că pe drumu ar fi espiratu.

Flamur'a lui Hymen.

** (Dlu Ioanu Mihailu,) c. r. locotéinte in Balomiru, Transilvania, in lun'a trecuta s'a cununatu cu domnișóra Maria Demianu, fié'a dlui Petru Demianu din Balsia.

** (Dlu Iacubu Onea,) directorulu scólei normale capitale din Borgo-Prundu, si-a serbatu cununí'a la 22 a lunei c. in comun'a Borgo-Dioseni (Transilvania) cu domnișóra Rabeica Siutu fié'a proprietariului Ioanu Siutu.

☞ (*Dlu Florianu Muntelescu*) s'a cununatu la 17 l. c. in opidulu montanu Zlatna cu domnisiór'a Agaftia Armeanu.

Biserica si scóla.

‡ (*Ministrulu de culte*) voiesce sè infintieze la Brasiovu o scóla de siese clase pentru baiati si un'a pentru fete — cu limb'a de propunere unгурésca.

‡ (*Dlu C. M. Mironescu*.) rentorsu de curendu din Paris la Bucuresci, fu numitu profesor de mecanica la facultatea de sciintie. Dlu Mironescu e de dincoce de Carpati, si a dobanditu cu multu succesu diplom'a de licentia in sciintiele matematice la facultatea din Paris.

‡ (*Preparandiva de profesorie din Buda*) e atátu de plina de scolaritie in anulu acest'a, încátu ministrulu de culte a decisu a infintiá si prin alte orasie asemene preparandie.

‡ (*Nevestele cari umbla la scóla.*) In Texas (Nord America) esiste o lege de scóla, prin care tinerimea de ambele sexe, incepundu de la anulu alu sieselo pana la alu optu-spre-diecele, e silita sè frecuenteze prelegerile scólei publice, si de cumva nu ar participá, s'aru pedepsi. Inse fiindu cá in Texas se cununa ómenii in etate pré tinerá, legea devine adese ori ridicula. Nu de multu comisariulu de scóla a pedepsitu pe o femeia de siette-spre-diece ani, cu pedépsa de bani, pentru cá n'a cercetatu scóla. Peste putinu timplu apoi comissariulu a primitu de la dins'a urmatóriele síre: „Eu am barbata, a carui casa conducu, si am copii, pe cari trebue sè-i grigescu; spelu, ferbu, lucru, si nu am timplu de a amblá la scóla. Te rogu dara a me dispensá de pedéps'a cea de bani, si in genere, sè dai nevesteloru concessiunea sè-si implinesca a casa dator'a si sè nu fia silita a merge la scóla.“

Societati si institute.

‡ (*Junimea romana din gimnasiulu r. c. din Clusiu*) s'a constituitu intr'o societate de lectura sub presidiulu protopopului Gavrilu Popu Vice-presiedinte s'a alesu Vasiliu Filipu studentu de clas'a VIII; notariu Aureliu Orianu; cassariu Teodoru Mihali, ambii stud. de clas'a VII; bibliotecariu Vasiliu Pavelu, stud. de clas'a VI. Societatea are si o fóia intitulata „Speranti'a“, care sub redactiunea lui Petru Dulfu, stud. de clas'a VII, compusa din opurile mai reusite ale membriloru, ese in tóta septeman'a odata, si se cetesce in siedintiele ordinare ale Societátii.

‡ (*Societatea de lectura*) a tinerimei studióse in Beiusiu s'a constituitu la 1 nov. astu-felu: conducatoriu profesorulu Vasiliu Lesianu, notariu alu corespondentieloru Andreiu Cighi, notariu alu siedintieloru Gavrilu Bocosiu, cassariu Georgiu Jeremiescu, bibliotecariu Filipu Leuca.

‡ (*„Sentinel'a Romana“*.) adeca societatea de lectura a junimei studióse romane in Gratiu s'a constituitu astu-felu: presiedinte Iulianu Filipescu, vice-presiedinte I. N. Ciuceanu, secretariu Ioanu Panea, cassariu G. A. Orescu.

Literatura.

* (*Dlu Ioanu Papiu*.) preotu la institutulu corectoriu din Gherla, publica invitare de abonamentu

la editiunea a dóu'a din primulu tomu alu prediceloru sale — cu 1 fl., si la unu tomu de cuventári funebrele, cu 1 fl. 50 cr.

* (*O fóia ne mai pomenita.*) La Viena a aparutu in septeman'a trecuta o fóia, care se imparte gratis. Acésta dara ar fi fórté potrivita pentru publiculu romanescu. Ba nu, ca-ci de si fóia se tramite gratis ori si cui, inse pentru porto trebue sè se pl téscá câte — doi cruceri.

* (*Regin'a Victoria*) va publicá de curendu unu opu nou. Acésta scire a facutu mare sensatiune nu numai in Anglitora, ci si in Francia, unde traducerea opului seu: „Gandiri a supra mortii“ — au produsu unu câ-tigu de 80.000 franci. Din acestu vinitu curatu, regin'a a fundatu mai multe stipendie. Susu numitulu opu alu reginei va tratá despre familia casatoria, simtiemintele vietii interne si feluritele ei impressiuni morale. — Acestu sujet: paré a fi fórté acomodat pentru regin'a, care a dísu odinióra regelui Louis Filip aceste cuvinte: „Avuti'a suveraniloru zace in copfii lor. Scire, noi amendoii suntemu asemene de avuti!“

* (*Lupt'a peneloru.*) Dílele trecute foile unuresci din Budapesta au fostu aren'a unei lupte inversionate. Poetulu si criticulu Gyulay Pál, in eposulu seu „Romhányi“, a cantá'u si pe Górgey Arthur, pe care opiniunea publica unгурésca lu-acusa de tradarea revolutiunii unгурeci. Foile opositionale apoi au si atacatu pe Gyulay pentru acestu „atentatu“ Apoi s'a incinsu o lupta din ambele parti. Dar versare de sange nu s'a facutu.

* (*„Amiculu Poporului“*.) calindariulu dlui Visarionu Romanu, precum cetimu in diuarie, a esítu de sub tipariu in pentru anulu 1875.

* (*„Convorbirile Literarie“*) de la 1 nov. contienu urmatóriele: Studiulu istoriei la Romani de G. Paunu; Mane, poesia de N. Gane; Amintire de pe insul'a Rügen, poesia de S. Bodnarescu; Carulu, poesia de N. Beldiceanu; Apostolu Margaritu si scolile romane de peste Dunare; Constantinu Balacescu, de E.; Vocabulariulu istriano-romanu de I. Maiorescu.

T e a t r u.

☞ (*In teatrulu-circu.*) Compani'a dramatica din Bucuresci, represintata si dirigiata de M. Pascaly, la 8/20 noemvre, dede mare serbare nationala cu ocaziunea inaugurárii statuei lui Mihai. Partea I. „Mihai Vitézulu dupa Calugareni“, episodulu in versuri de Bolintineanu si Pascaly; partea II. „Ultim'a nópte a lui Mihai“, tablou in versuri de Bolintineanu; partea III. „Uciderea lui Mihai la Turda“, actiune in versuri de Bolintineanu; partea IV. „Descépta-te Romane“, umbr'a lui Muresianu. „Geniulu Romaniei“, tablou in versuri; partea V. „Inaugurarea statuei lui Mihai.“

M u s i c a.

◎ (*Primulu concertu de orsiestru*) dirigiatu de Ioanu Richter, renumitulu directoru de orsiestru alu teatrului unгурescu din Pesta, s'a tienutu la 19 l. c. in sal'a redutului, in presinti'a unui publicu fórté numerosu.

Industria si comertiu.

|| (*Peleriele de dame*) pentru érn'a acest'a, precum scrie corespundentele din Paris alu d'uariului „Independint'a belgica“ au o forma fôrte curiosã. E unu chaosu. . Puni cãva pe capu, dar acestu cãva are tôte formele posibile, numai aceea a unei pelerii nu o are. Trebuie, cã e fôrte picanta!

|| (*Traficele*) de tutunu si de tigãri se voru desfiintã, si in viitoriu tutu oru negociatoriloru li va fi iertatu a vînde de aceste. Cum sê nu se stêrga dara deficitulu!?

|| (*Masina pentru cartiasi.*) Cine nu cunõece faimós'a anecdota despre parintele de odiniora, carele vorbindu fiului seu de la universitate despre stricatiunea jocului de carti, i-a accentuat mai alesu perderea de timpu. La acêsta apostrofã respuse fiulu: „Da, joculu rapesece tinpu mu tu; inse afurisitul de „mestecat“ rapesece si mai multu.“ E bine, spre bucuri'a tuturor partideloru de tarocu, vist, pichet etc. anunciãmu cu placere, cã unu cugãtoriu adancu a inventatu o masina pentru mesterarea cartiloru.

|| (*Proiectulu d'a se legã Marca-Nêgra cu Marea de Azoff*) printr'o linia ferata, care sê tãca prin istmulu Perecop, pare a luã consistintã, dupa cum afirma „Le Danube“; decã se va realizã, porturile Marit de Azoff voru castigã forte multu in comertiu de esportatiune, putinu prosperu actualminte din caus'a lipsei de cai pentru transactiuni. Pe d'alta parte se semnalãza cãtu de deplorabilã e starea marelui drumu alu Siberiei. Dupa spus'a caletoriloru ce-lu strãbatu, acestu drumu, care léga 'ntre d'nsele cele d'oue parti ale imperiului, abia e practicabilu. (Rm.)

|| (*Stabilimentele industriale in Frãncia.*) O statistica de curendu facuta constata, cã 'n Frãncia se gasescu adi 123,000 stabilimente industriale, cari utilizãza o putere de 502,000 cai, si ocupa, candu sunt in functionare, 1,783,000 lucratori. Departamentele cari se distingu in producere, prin aceste stabilimente, sunt: Seina, care figurãza cu cifr'a de 1,989,698,633 lei; Nordulu cu 799 milióne; Rhonulu cu 600 milióne; Seina-inferióre cu 440 millióne; Bouches du Rhone cu 271 milióne; Loire cu 224 milióne; Correze cu 5,713,940 milióne; Cantal cu 2,567,458 lei.

|| (*O inventiune insemnata s'a facutu in America.*) Acêsta este o masina de vaporu atãtu de mica, in cãtu cu acestu motoru sê se póta uni si pune in miscare o masina de cusutu. E cunoscutu, cã calcarea masinei ataca sanatatea cusãtoreloru in modulu celu mai vãtomatoru, si multe femei june devinu bolnavicióse prin acêsta ocupatiune. Cu acêsta masina de vaporu, miniatura, care se pôte procurã eftinu, se completãza mai antãiu masin'a de cusutu, si astu-felu putemu salutã cu bucuria acêsta inventiune nãua. In America s'a pusu in lucrare acêsta masina. Se dice, cã inventatorii au cheltuitu 200,000 de dolari pana ce au adus'o la perfectiunea actualã. Acêsta masina se pôte intrabuintiã si pentru masini vechi de cusutu. Pentru Germania de Nord au dobanditu inventatorii o patenta.

Tribunale.

|| (*Advocatu nou.*) Dlu Antoniu Crenianu, oficialu comit. in Lugosiu, a facutu in septeman'a trecuta censura advocatuala.

|| (*Rózsa Sándor gratiatu!*) Amu publicatu la timpulu seu, cã Rózsa Sándor fu condamnatu de catra

tribunalulu supremu la mórte prin stréngu. Acuma vinimu, sê mai raportãmu, cã numitulu banditu fu gratiatu, stramutandu-i-se sentint'a la inchisóre pe tóta viét'a.

|| (*Arnim e liberatu*) Diarele germane esplica, cã liberarea lui Arnim s'a facutu in urm'a unui raportu alu mediciloru legali, cari au gasitu cã starea-i sanitara s'aru compromite decã s'aru mai prelungi arestarea. Arnim inse a luat obligatiunea a nu parasí Germania, pentru ca instructiunea sê nu fiu impededata.

|| (*Unu primariu pedepsitu*) La 19/31 oct. s'a judecatu la tribunalulu din Braila procesulu ex-primariului de acolo, C. Petrescu, carele a fostu condamnatu la 3 ani de inchisóre si la perderea drepturiloru civile.

|| (*Patru englezi.*) doi barbati si d'oue dame, se aflau dilele trecute intr'o logia a unui teatru diu Brusela, asistandu la represintatiunea operei „Faust.“ Toti petreceau cu atentiune pies'a; barbatiu tieneau in mana librettulu, ér damele partitur'a. De odata se escã o nelinisce in logia. Englesii au descoperitu, cã orchestrulu la finea scenei de la forêsta a lasatu afara d'oue-spre-diece tacte. Barbatiu numai decãtu alergara la unu advocatu, invitandu-lu a incepe unu procesu de despagubire in contra directorului teatrulu, carele in locu de o opera completa, li-a presintatu nunai unu fragmentu. Englesii pretinsera pretiulu logei. Directorulu declarã, cã este gata a li dá desdaunare, inse nu pentru tóta pies'a, ci numai pentru d'oue-spre-diece tacte o mise de orchestru. La acêsta obietione englesii furiosi se potolira.

|| (*Ucidere cu binecumentare preotiésca.*) Preotulu rom. cat. din Révkörtélyes langa Baia-mare, dimpreuna cu cantorulu si invetiatoriulu seu, la 31 jan. a. c. a ucisu acolo nóptea o familia intréga. Tribunalulu supremu a condamnatu alalta eri pe preotulu la inchisóre de 20 ani, pe cantorulu si pe invetiatoriulu la cãte 15 ani.

Economia.

△ (*La espositiunea agricola*) si de economia casnica a asociatiunii magiare pentru progresarea agriculturii in Transilvania, dómnu'a Constantia Dunca Schiau a espusu nesce coseture si dulceiuri, propria fabricatiune. Atãtu pentru lucrulu seu cu aculu, cãtu si pentru dulceiturile sale, literat'a nãstra a dobanditu premiuri fôrte magulitorie. Vedemu deci, cã si femeile nãstre ce tinu pén'a, nu arunca aculu si siortiulu, din contra cu lucrurile loru cu aculu si cu ferturile loru scãtu a meritã diplome chiar de la societãti neromane, ce nu potu fi banuite de partinitorie.

△ (*Religiunea vinului.*) O fãia de specialitate scrie, cã vinulu trebuie sê aiba urmatóri'a religiu-ne: sê fia jidovu, adãra — nebotezatu.

Suvenirea mortiloru.

† (*Archiducele Carolu Ferdinandu*) a repausatu la 20 l. c. in Selovitiu, in etatã de 56 ani. Repausatulu a fostu alu doile fiu alu archiducelui Carolu, si s'a casatorulu la 1854 cu archiduces'a Elisabeta, fiic'a palatinului Josifu si veduv'a archiducelui Ferdinandu Este; a avutu patru prunci, inca toti minoreni.

Voci din publicu.

De langa Aradu 16 nov. Onorab. redactiune! Vinu a repetá reclamatiunea mea, cà-ci precum se vede batu tós'a la urechi'a surdiloru.

La 15 juniu a. c. adunarea generala a Asociatiunii nationale rom. din Aradu a alesu o comisiune d' 5 membri, spre a revedé raportulu directiunii, oblegandu-o a raportá in timpu de trei luni.

Èta eri au trecutu *cinci* luni, si comisiunea aceea totu tace inca.

Óre ce póte fi caus'a?

Unu membru alu Asociatiunii.

Ghicitura de siacu

de Parteniu Moldovanu.

ma	a-	tra	de-	ti	ri	pin-	Fap-
vos-	ta	si	cum	in-	ne-	di-	da-
ce	ma-	in	pe	loru	re,	tu	ge-
tar-	a	ru	o	eu	ti	rab	Pan-
s'a	ah!	la-	po-	po-	mentu,	astu	ni
ve	ve	tin-	ju-	ti	le	Cum	lu
d:	se	te	te	Cum	ma-	mor-	pa-
se	se	rab-	ge-	de	mentu	ce-	

Se póte deslegá dupa saritului calului.

Anuncia literariu.

La redactiunea acestei foi se afla de vendiare urmatóriele carti:

„*Poesii*“ de Iosifu Vulcanu, unu tomu, pretiulu 50 cr.

„*Columb'a*“, romanu francesu intr'unu tomu de Alesandru Dumas betr., tradusu de Iosifu Vulcanu; pretiulu 50 cr

„*Panteonulu Romanu*“, portretele si biografiile celebritátiloru romane. compusu de Iosifu Vulcanu; pretiulu 1 fl. 50 cr.

„*Cavalerii Noptii*“, romanu francesu in 5 tomuri mari, de Ponson du Terail, tradusu de Ios. Vulcanu. Pretiulu 2 fl. 50 cr.

„*De unde nu este rentórcere*“, romanu intr'unu volumu, de Adrien Gabrielly, trad. de Titu Budu; pretiulu 50 cr.

„*Novelle*“ de Iosifu Vulcanu, trei tomuri, pretiulu 2 fl.

Banii se platescu inainte séu la primirea cartiloru la post'a respectiva.

Abonantii „Familiei“ in 1874. *)

(Urmare.)

Ds. Maria Gaetanu in Aiudu, dn'a Maria Pelle in Pomi, dn'a Elena Tordaianu in Alba-Iulia, d. Simeonu Andronu preotu in Sarafola, dn'a Elena Baia in Caransebesiu, d. Paulu Banutiu jude procesualu in Cohalmu, d. Candinu Cristea notariu in Bozesiu, dn'a Elena Popu in Fogarasiu, dn'a Iosefina Babeu in Slatina, d. Elia Traila advocatu, dn'a Ana Manguica, dn'a Maria Tieranu, dn'a Elisabeta Nedlcu — toti in Oravitia, dn'a Agnesa Philipoviciu in Maidanu, d. Ioanu Miú notariu in Socolariu, d. Iosifu Popoviciu advocatu in Borosiu-Ineu, d. Ionu Piotrovski preotu in Putna, dn'a Luisa Popu in Vadu, dn'a Maria Demianu in Balsia, d. Agafia A. Bistreanu in Zlatna, d. Victoru A. Nestor in Bucuresci, Mr. Charles dr. Billot in St. Hubert, dn'a Maria Gerdanu in Unip, dr. Ionu Mihali advocatu in Sigetulu Marmatiei, d. Sidonia Rosiu in Alba-Iulia.

(Va urmá.)

Mainou.

Membrii deputatiunii congressului nationalu bisericescu gr. or. din Sibiu au fostu primiti dumineca in audientia de catra Maj. Sa.

Precum afirma tóte diuariete bine informate din Budapesta, Maj. Sa nu va fi intari alegerei.

Post'a Redactiunii.

Avisu importantu. Dni restantieri binevoiesca a ni tramite séu pretiulu foii, séu numerile primite, dar netaiate, ca se le putemu da altora, cari le ceru pe bani gata, ér nu numai pe vorb'a de onóre, la care — precum se vede — in diu'a de adi nu multi tienu.

Rugare. Acei onor. abonanti ai nostri, cari nu au datin'a d'a legá „Familia“ sunt rogati a ni tramite nr. 28 si 39, cari nu se mai afla in espeditur'a nóstra.

Resunetu. E unu ce particulariu, ce nu privesce publiculu celu mare.

Blasiu. B. L. B. Le vomu face locu, candu se va puté.

Cetanu. Ne rogamu a ni se tramite restantia, apoi se va publicá. Pentru „Noptile Carpatine“ te adreséza la autorulu in Craiova.

*) Vomu publicá numele numai acelora, cari au si platitu pretiulu de abonamentu, ca-ci numai acestia potu fi considerati cá abonanti. Invitamu dara pe restantieri a-si reuf dator'a, cá acés'a lista se se póta completá.

R d

Proprietariu, redactoru respundietoru si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1874. Callea tierrei nr. 39.

Esemplare complete mai avemu din inceputulu anului.